

Gyarmathy Zsigáné:

A REMETE

I.

Azt már tudjátok, hogy Antal gazda a fejébe vette volt, amit egy naptárból olvasott: az üstökös jó és elsöpri a világot!

Erre megrémült, egy hordóba telepedett, a hordót a pajkos Kis Pista a patakba gurította, a patak kiáradt és elvitte messze, messze egy nagy erdőbe. A hűséges Bodri kutya futott a víz mellett és utánok futott Pista is, mert kergette a lelkiismerete.

Így lett Antal gazdából remete; mégpedig olyan remete, akinek kunyhója sincs, barlangja sincs, csak az üres hordója van. A hordó ott áll két szikla között. Azt hinnétek, hogy egy kis alagút bejárása a kerek ürege. Hát pedig egy hordó, amelyben minden éjjel nyugodtan pihen a szegény remete. Mindig dunyhás ágyban hált, nem aludt olyan jól, mert féltette a pénzét. Most nem félt semmit, mert nincs semmije, hanemha csak a Bodri kutyája. A kutya ott fekszik a sziklapárkányon és ébren alszik, mert a gazdáját kell védenie farkasoktól, medvéktől.

A szikla mellett nagy fák emelkednek, a fákon sok a madár és a mókus. A madarak is, a mókusok is nagyon csodálkoznak a remetén:

– Miféle ember lehet ez a hordós ember?

Ezt a kérdést kopácsolja a harkály. Ezt füttyöli a rigó és az erdő madarai összegyűlnek tanácskozásra és a kis mókusok hallgatóznak, a nyúl pedig elfutna, mert a nyúl mindég fél. A diridongó úgy duruzsol, mintha oda sem hallgatna, pedig jól figyel, amint beszáll, kiszáll egy harangvirág kelyhéből. A darázs abban van, hogy akármit is határoz a madártanács, ő mégis meg fogja csípni a Bodri fülét.

Így szólt a tanács elnöke, a sas:

– Megengedem nektek, madarak, és nektek is, gyámoltalan bogárkák, hogy mondjátok el mindent, amit csak tudtok, jót, rosszat a hordós emberről és az ő kutyájáról. Abból, amit hallani fogok, ítélek. Te, éles nyelvű harkály, beszélj előbb te.

– Hát én bizony nem sokat tudok! Láttam egyszer, hogy egy kis nyúl sántítva vándorolt a patakhoz, a lába vérzett. Bizonyosan találkozója volt a rókával; a hordós ember intett a kutyának, a kutya megfogta a nyúl nyakát...

– Nem tűrjük! nem tűrjük! Zsivajgott a madár sereg; de a sas csendet parancsolt:

– Folytasd harkály, mit csinált a kutya a nyulacskával?

– Odavitte a nyulat az emberhez, az ember valamivel bekente a nyúl sebet és azt mondta: na, nyulacska, hazamehetsz az édesanyádhoz, meggyógyul a sebed még ma. Csak ennyit tudok.

– És mit tudsz te, füttyös rigó.

– Én még ennyit sem tudok. Tegnap, amint vígan füttyörésztem volna a fészke karimáján, egy kis tojás kibújt a fészkekből, éppen a kutya oldalára esett. Nagyon fáj a szívem a tojásért, mert tudtam, hogy pár nap múlva egy szép kis rigófiók bújt volna ki belőle. Az ember valamit szólt a kutyájának, a kutya meg se moccant, az ember odament, megkereste a tojást, valahol a kutya bundájában. Mikor megkapta, felmá-

szott a sziklára és szépen beletette a fészekbe... Csak ennyi volt, de nekem nagyon jól esett és nem is leszek hálátlan, fütyülök neki, amennyit kíván.

– Te fülemile, mit tudsz?

– Bizony, jó sas, én semmit sem tudok. Az este, mikor énekeltem, az ember szeme megtelt könnyel, felnézett a csillagokra és az ajka rebegett.

– Helyes! Az ember imádkozott. És most szóljatok ti is, porban nyüzsgő apróságok.

A katicabogár és sok más tarka apróság azt zsongta:

– Sohasem tapos el!

– Minket sem! – szoltak vissza a hangyák, amint sietve mentek a munkára.

Erre a sas így kezdte beszédét:

– Szómat halljátok, erdő madarai és ti is, porban nyüzsgő apróságok. Nyilvánvaló, hogy az ember és kutyája nem azért jött a mi nagy erdőnkbe, mintha valamelyikünket is zaklatni akarná. Kit tudja, mi hozta ide? Így hát hagyjátok ti is nyugodtan őket; legyünk vendégszeretők. A magyar földből hajtott erdő lakóitól úgy illik az. Ti vad méhek, diridongók és darazsak! Juttassatok egy-egy csöpp mézet a szegény remetének, jól esik az neki. És ti, madarak, ti se sajnáljatok egy-egy tojást tőle. Lássuk szívesen a vendégünket.

– Lássuk, lássuk szívesen! – csattogták a madarak és zsongták a bogarak.

– Vajon miféle zaj ez? – gondolta a remete. Akkor még nem értette az erdő és madarak beszédét. De mikor sokszor, sokszor aludt és ébredt a hordóban, megtanulta és tudott beszélni az erdő nyelvén.

II.

Egy szép holdvilágos estén felnézett a csillagos égre, mert a csillagos ég gyönyörű szép. Amint nézte azokat a ragyogó fényes csillagokat, egyszerre csak felszökött és nagyon nyugtalan lett. A Bodri is felfigyelt, mintha az orrával akarna nézni, olyan magasra emelte a fejét.

Hát a tájon, ahol a nap tegnap délután ragyogott, tündököl egy csillag. A csillagról, mint egy hosszú ezüstös fátyol, omlik alá valami fehéres fény.

– Itt van, itt van az üstökös! – kiáltja a remete. – Megjelent szép ezüstfehér sörényével és a földet nem söpörte el és én be' vén szamár voltam!

A Bodri azt hitte, hogy ezt helybe kell hagyni, elkezdett ugatni, ami azt tette: igaz, igaz!

Ezalatt Pista ment, mendegélt hazafelé és egyre csak azt hánytavetette az eszébe, hogy az a szegény remete mit fog csinálni kenyér nélkül? Amíg ő hazaér, és visszaér az erdőbe, addig a hordós ember meg is hal éhen. Mikor így töprenkedett, látott egy vándort, nagy bot volt a kezében, tarisznya a hátán, a tarisznyában egy nagy kenyér.

Beszédbe állt a vándorral:

– Honnan, merre, jó ember?

– A szót nem adják pénzért, így hát miért ne felelnék? A nagy erdőn túl van egy kis falu, onnan jövök. A kis halmon túl van egy nagy város, oda megyek.

– És miért megy a nagy városba, jó vándor?

– Azért megyek a nagy városba, kis öcsém, mert azt remélem, hogy a nagy városban találok egy tudós emberre és a tudós ember megmondja nekem, miféle csoda az a sörényes csillag nyugat felé az égen?

– Azért, jó vándor, ne fáradj a nagy városba. Tudok én sokkal közelebb egy bölcs embert, aki megfejti neked ezt az égi csodát.

A vándor nagyon örült és kérte Pistát hogy magyarázza meg, merre menjen?

– Menj, jó vándor, mindenütt a kis patak mellett, ez elvezet két nagy szikla közé, ott van az a bölcs ember, akinek hordó a háza. Ha megtalálod, mondd neki, hogy van egy kívánságod és egy kérésed. Azt kívánod, fogadja el tőled azt a kenyeret a tarisznyádból. Ha elfogadta, csak azután kezdj a kérdéshez, hogy mondja meg: mi az a sörényes csoda?

A vándor megköszönte a tanácsot és visszafordult az erdő felé. Már alkonyodott, nyulak, madarak elültek és a bagoly megindult esteli útjára.

– Bölcs bagoly! Egy remetét keresek, merre van?

– Huh-hú! – mondja a bagoly és a vándor ballag a kis patak mentén.

Egyszer aztán oda ér. Kiveszi a kenyeret, leteszi a sziklára:

– Jó remete, fogadd el a kenyéremet, hallgasd meg a kérésemet.

Az öreg örvendett a kenyérnek és meghallgatta a kérést.

– Úgy, hát te szeretnéd tudni, hogy miféle égi csoda az a sörényes csillag? Az is csak olyan csillag, mint a többi, csak hogy más országokból való. Mindég utazik, azért van az az ezüstös, nagy sörénye, mert díszben akar megjelenni. Megy egyik szomszédból a másikba, sohasem pihen s mégis száz meg ezer esztendőbe telik, míg egyik szomszédtól a másikhoz ér. Vannak okos tudósok, akik kiszámítják, mikor tér vissza a mi egünkre és vannak szamárság emberek, akik azt hiszik, hogy amikor jó az üstökös, akkor vége a világnak. Én is ismertem egy ilyen embert... De te, jó vándor, hirdesd a faludban, hogy soha senki se féljen az üstököstől: a szép, hosszú sörényes üstököstől.

És a vándor hazament és elbeszélte, hogy van egy bölcs remete, aki mindent tud, és aki egy hordóban lakik. Ettől kezdve sokan mentek a remetéhez és elment egy kis leány s egy kis fiú is. Igaz, hogy ezek nem a remetéhez szándékoztak, de azért oda jutottak.

III.

Ilonka és Béla egy könyvben lapozgattak. A sok színes kép között volt tenger is. Zöld vizű, fehér sörényű tenger. A háborgó tenger fehér tajték hullámain egy hajó ringott, a hajó után egy nagy cápa úszott.

– Jaj! Bizony elnyeli, ha utoléri! – mondták a gyermekek. Azután pedig azt akarták megtudni, hogy mi van a tenger fenekén.

– Van ott sok minden – felel édesanya –, rózsaszín korallbokrok alatt olyan állatok, mintha nyíló virágok lennének: aranyszálakkal átszótt rózsaszirmokból van minden tagjuk. Tündöklő smaragdfákon gyémánt csillagok és ott van, amit én nagyon kedvelek...

– Mi az, mi az, édes mamám? – kérdezte egyszerre mind a két gyermek és a mama felelte:

– Ott terem a fehér gyöngy...

Édes mama nem magyarázhatta tovább, mert vendégek érkeztek; de Béluska gondolt valamit:

– Te Ilonka, ha mama a fehér gyöngyöt olyan nagyon kedveli, elmehetnénk a tengerhez... mit gondolsz?

Ilonka azt gondolta, hogy az nagyon jó lesz. Hogy megörvend édes mama, ha majd elibe állnak és kérdik: – Na, mi van a kezünkbe, hát a zsebünkbe?

– Meglásd, Béluska, hogy nem találja ki édes mama! És Ilonka tapsolt, nevetett, amint ezt mondta.

– De aztán hogy jutunk a tengerhez, Béluska?

– Oh, az nagyon könnyű. Azt mondják, hogy minden víz a tengerbe foly, akkor oda foly a kertvégi patak is, Hát elindulunk a patak partján és megyünk, míg elérjük a tengert: ott majd hullámokon ringunk és hajósdit játszunk. Szép lesz az nagyon!

Összebeszéltek és olyan korán keltek, mint a nap. Megindultak. Mentek, mentek, mendegéltek. Bizony el is fáradtak, meg is éheztek, de tengerre csak nem akadtak. Leültek a patak mellé; a kicsi halak nagyon csodálkoztak, ki-kisiklottak a kövek alól, aztán ismét visszabújtak: vajon miféle emberkéek azok ott a parton?

– Éhes vagyok – mondta Ilonka.

– Én is – felelte Béluska.

Aztán sírtak is egy kásába valót és azután ismét csak elindultak tengert keresni, gyöngyöt szedni.

– Hám! hám! Hallatszott egyszer a szikla mellől egy ugatás, de nem mérgesen, inkább barátságosan.

– Hallod, hallod, Ilonka? Az lesz a tengeri kutya. De vajon nem harap-e meg?

– Jaj! Én félek! Mondta a kis leány és elbújt a fiú háta mögé.

– Én nem félek – erősködött Béluska, de azért egy tapodtat sem mozdult.

– Mi az, Bodri? – kérdezte a remete – jer, mutasd meg, kit üdvözölsz.

Az erdő tündére már szürke fátylat bocsátott le a fák lombjairól és az öreg nem igen látott a fátyolon át. De a Bodrinak szeme jó volt és ment előre.

– Jaj Istenem, jaj Istenem, a tengeri kutya! – sikoltott Ilonka.

– Merre, hol vagytok? Ne féljete, jertek elő!

Félve kukkant elő egy mohos fatörzs mellől a két gyermek. A remetére rásütött a holdfény és a gyermekek nem féltek tőle: szomorú, de barátságos volt az arca.

– No, gyermekek, miféle szél hajtott erre?

– Magunktól jöttünk, tengert kerestünk...

– Tengert nem kaptatok és most már mi a szándékotok?

– Mi a szándékunk, Béluska? – kérdi Ilonka tágra nyitva azt a szép barna szemét.

– Mi a szándékunk, Ilonka? És Béla is tágra nyitja szép barna szemét, s nagy komolyan, mint a férfiak szoktak, bodros haját borzolja; de még így sem tud kitalálni semmit.

Ilonkának megcsillan a szeme, felnéz az öregemberre:

– Én már tudom, mi a szándékunk.
– No, hát mondd el remete bácsinak.
– Jó remete bácsi, az a szándékunk, hogy haza menjünk édes mamához.
– De most már öreg alkonyat van, tömlőc sötét lesz, mire az erdőből kiérték; ma haza nem mehettek. Jertek csak velem, az én lakásomba. Na, itt vagyunk.
– Hát hol a lakása, remete bácsi? Itt nincs ház.
– De van hordó! Most pedig üljetek le a sziklapárkányra. Ugye, jó puha kanapé? Zöld bársony mohával van behúzva és olyan süppedő, mint a ti legdrágább karos-széketek. Éhesek vagytok, ugye? Van itt egy nagy kenyér, valami jó vándor hagyta itt, aztán egy csöpp méz is van, szívesen adom az olyan jó gyermekeknek, akik örömet akartak szerezni az édesanyjuknak...
– De édes mamám most sír, én tudom, hogy sirat minket! S erre elpityeredtek mindketten.

Remete bácsi vigasztalta őket, aztán egy öl friss mohát szedett, bedobta a hordóba:

– Na, most már feküdjetek le, gyermekek. Én majd csak itt alszom a sziklán a Bodri kutya mellett... Álmodjátok azt, hogy ezentúl mindig igazi örömet fogtok szerezni az édesanyátoknak; aztán tartsátok is meg azt az álmot: a legszebb álmot!

Besétáltak a hordóba, ledőltek a puha mohára és a hordó üregén át nézték, mint folydogál a csillanó víz. Minden fodrában egy-egy csillag fürdött. A hold is ott úszkált a habokban és a kövek fénylettek. Jaj, be szép, mondta magában a két gyermek. És aztán még szebb lett: a csillanó víz feldagadt, hogy helye legyen az ég minden csillagának. A sok, sok csillag már mind ott fürdött a patakban és egyszerre ezüst fátylas tündérek suhantak a víz felett, nagyon sokan voltak és nagyon szépen ragyogtak. Ekkor rezgő fehér fény borult a sötét fákra, a lombok közül is tündérek bújtak elő: a sziklák üregeiből is, a vízililiomok kelyhéből is mind, mind tündérek szálltak, röpködtek. Egyszerre csak közös akarattal körülülték a hordó karimáját és úgy kukucskáltak be a hordóba. Nagyon szépek voltak, nagyon tündököltek, csak hogy éppen nem beszéltek. Egyszer csak a tündérkirályné leoldotta magáról a fehér gyöngysort, odatűzte a hordó dongájára. Nosza, a többi tündér is mind leoldotta a gyöngyét, mind odatűzte körben a dongára, egész gyöngy-rojtozat hullt az üreg fölé. Ezt szereti édes mama...

Ilonka, Béluska, amint reggel fölébredt, nézte a gyöngy-rojtot, de már az nem volt sehol; aztán mégis csak volt valahol:

– Nini, Béluska, hogy ragyog a fű között a sok gyöngy, szedjük fel mamának!

Kidugták fejüket a hordóból és úgy gyönyörködtek a ragyogó harmatcseppekben. A madarak is ébredtek és csicseregve kiáltottak egymásnak jó reggelt. Aztán leröppentek a patakhoz és megmosdottak. A víz végigpergett szárnyaikon, és az is olyan volt, mintha gyöngyszemek hullanának vissza a patakba, azt is szerették volna felszedni a gyermekek, de nem mertek odamenni. A madarak felröppentek és jött egy szép nagy őz két kisfiával. Megálltak a parton, körülnéztek szelíd, okos tekintettel, aztán elkezdtek inni. Édesanyjuk gyorsabban végzett és végig simította nyelvével a szép kis őzikéket.

Ilonka azt mondta Bélának:

– Az a mamájuk... hogy szereti őket.

Erre összenéztek, a saját mamájukra gondoltak és reggelire is pityeregtek egyet.

Remete bácsi azt hitte, hogy még alusznak, s eltávozott édes gyökereket szedni. Mikor visszatért, csodálkozva állt meg a patak mellett. A két gyermek már künn ült a sziklapárkányon és nagy zsongás vette őket körül:

– A vendégünk vendégeit lássuk szívesen! Ezt lehetett kivenni a zümmögő zsongásból.

Diridongó mondta:

– Druzsoró-druzsoró! Édes mézet hoztam! És a barna bársonyos hátával végig simította az Ilonka kezét.

– Zsum-zsum! Én is azt hoztam! – mondta a sárgaruhás karcú darázs.

– Szum-szum! Mi is, mi is mézet hoztunk! – döngték a vadméhek.

Jöttek a madarak, mindegyiknek egy-egy tojás volt a csőrében. A tojást lerakták szépen az Ilonka ölébe, aztán elcsattogtak egy szép reggeli éneket, s úgy röppentek vissza a fészükbe.

Jaj, hogy csodálkozott Ilonka, Béluska, de még a remete is.

Aztán száraz rőzséből lobogó tüzet raktak, csigakagylóban vizet forraltak, tojást főztek. A legnagyobb kagylóba Ilonka rántottát készített. Béluska izzó parázsban sütötte az édes gyökereket, aztán széthajtotta a parazsat:

– Nini, be pompáson sütötted – dicsérte a remete bácsi és megdicsérte az Ilonka főztét is; aztán olyan kitűnően reggeliztek, mint akár a király.

– És most, kis vendégeim, induljatok hazafelé; az erdő széléig elvezetlek benneteket...

– És míg az erdő széléig elértek, addig is történt valami.

IV.

Legelőbb csak az történt, hogy a félénk nyulacska meglapulva a süppedő mohában, a magas fűben, nyomról-nyomra követte őket. Egy szép kis bokrétát szedett, azt szerette volna Ilonkának adni még akkor, mikor a méhek és madarak vitték az ajándékot, de nem mert előbújni szegényke. A fürge mókus is követte őket fejük fölött szökellt a fákon. Az meg azt szégyellte, hogy elkésett, nem akarta a harkály nyelvére adni magát, mert a harkály nyomban kikiáltotta volna az erdőben: Nézzétek, nézzétek, a serény mókus mily lusta volt, utoljára érkezett!

Így hát a félénk nyúl és a fürge mókus csak kísérte a gyermekeket. Bodri kutya észrevette a dolgot; de nem szólt semmit. A remete sem szólt, pedig még előbb látta a kíséretet, csak várta, mikor állnak elő az ajándékkal. Nem soká várt. Egyszer csak remegtek a bokrok, zörrent a rőzse és egy nagy vörös róka törtetett elő egyenesen a nyulacska felé.

Jaj, végem van! – gondolta magában a nyulacska és odafutott a gyermekekhez, a kutya ránézett a gazdájára, ami azt tette: szabad-e a rókát megtáncoltatni?

– Szabad, Bodri!

Usdi! A kutya neki a rókának. Ravasz róka koma sem veszi tréfára a dolgot, átugrik a szakadékon, Bodri utána: ham! ham! és a róka nagy farkából leharap egy kicsit.

Nem sokat, csak éppen annyit, hogy legyen, ami visszaemlékeztesse, mikor a félénk kis nyulakra tör.

A nyulacska elejtette a kék nefelejcsből való bokrétát és csak reszketve állt a gyermekek előtt; de mikor Ilonka megsimogatta és szelíd hangon bízta:

– Ne félj, ne félj, szegény kis nyulacska, nem hagy el téged a jó remete bácsi! egyszerre csak megjött a bátorsága, felkapta a nefelejcs bokrétát és odanyújtotta Ilonkának. Éppen akkor a mókus is azt gondolta: no én átadom a mogyorót a kisfiúnak. De abban a pillanatban a mókuskát is nagy ijedség érte. A sűrű lombok között, mint két tüzes karika villogott felé egy pár gyilkos szem.

– Jaj, Istenem, az a hiúz! A borzasztó kegyetlen, vérszopó hiúz! Fehér a hasa, vörös a pófája, rézfoltos a háta... ja-jaj, végem van!

És vége is lett volna, ha remete bácsi a nagy bütykös botjával főbe nem kollintja a hiúzt, éppen akkor, mikor a mókuskára ugrott volna. Aztán felkapta és átdobta egy sziklán.

Már délfelé járt az idő, meg is éheztek és a remete megmutatta: hol piros a fű az epertől. Gyönyörű volt az a piros folt a zöld levelek között. Aztán a pataknak is, a forrásoknak is, meg a levegőnek is olyan volt a színe, mintha olvasztott smaragddal volna beöntve.

– Remete bácsi, mi az a szép fénylő zöld mindenütt?

A remete megmagyarázta, hogy az erdő tündéréi reggel rózsaszín aranyfátylat teregetnek szét és fehér gyöngyöt pergetnek mindenre; délben a zöld arany fátylat szedik elő, s egy-egy tűzrózsát is szőnek bele; napszálltakor pár pillanatra bíboros fátylakat lengetnek, aztán jó a szürke fátyol, melyet az acélos fényű fekete vált fel. De míg a fák lombjaira kiteretnék az acélos fátylakat, addig nektek már otthon kell lenni a mamátoknál.

És mikor a remete így szólt, kivezette az erdőből a gyermekeket és biztos ösvényt mutatott nekik.

Mikor a mamájuk meglátta, csak elkezdett sírni, sírt a két gyermek is és a legördülő örömkönnnyek szebbek voltak a világ minden gyöngyénél és szép volt az az ígélet is, melyet a mamájuknak tettek:

–Soha, soha sem fogunk megszomorítani, édes mamánk!

Csak aztán meg is kell azt tartani, Iluska, Béluska!

V.

Mikor a remete hazaérkezett a hordójához, ott talált valakit, akihez így szólt:

– Hol jársz erre, Kis Pista, ahol a madár sem jár?

– De bizony jár erre a madár, nem is láttam soha annyit, mint itt. Aztán hogy leskődnek az emberre, miközben csicseregnek: bizonyosan azt mondják egymásnak: ni! egy idegen!

– Mondanak azok még többet is...

– És remete bácsi érti, hogy mit?

– Már értem.

– Vajon arra mit mondanak, hogy... hogy... Itt egy kissé zavarba jött Pista, de aztán mégis csak folytatta:

– Arra, hogy én egy szerény kis ajándékot hoztam remete bácsinak. Itt a nagy magányban talán hasznát veheti.

És elővett a zsebéből egy papírba göngyölt valami kerek tárgyat. Hej! sokat dolgozott, míg annyit szerezhettek, hogy ezt megvegye. De érezte hibáját, amiért ez a szegény vénember most egy hordóban lakik és azt hitte, hogy ezzel leróhat egy keveset vétkeiből.

– Nini! hát te Pista egy órát hoztál nekem? Ugyan miért költöttél arra?

– Hej! remete bácsi, hoznék én egy arany várat is, ha azzal jóvátehetném a sületlen pajkosságomat... no meg, ha volna, hogy mivel vegyem az arany várat.

A remete megköszönte az ajándékot és a madarak mondogatták egymásnak: nekünk nincs óránk, de azért megvirrad mindennap, aztán ha látjuk a napot, pontosan tudjuk, hány az óra.

Aztán a vénember és a fiú megindultak az erdőbe, hogy szedjenek ebédre gombát, epret, szedret. Amint szedegettek ebből is, abból is, egy helyen töméntelen fekete és vörös hangyát láttak: sűrögtek, forogtak, futottak, meg-meg visszatértek.

– Soha ennyi hangyát, remete bácsi!

– Bizony egy háborúhoz sok kell!

– Hát ezek háborúsdit játszanak?

– Nem játék az, gyermek! A legkomolyabb háború, ami csak lehet. A vörös hangyák megtámadták a fekete hangyákat, el akarták foglalni az egyik hangyabolyt, azt mondták: elég a feketének egy boly. Úgy, de a hangyának az országa az a boly, az országát pedig még a hangya sem engedi, hogy csak úgy kénye-kedve szerint elfoglalja az ellensége.

– Nosza, jó vitézeim, védelmezzük meg az országunkat! – szólott a feketék vezére.

Erre összegyűlt a legvénebb hangyától a hangyagyermekig mind. Elosztották egymás közt, hogy melyik megy a harcba, melyik áll őrt a boly körül és melyik ápolja a sebesülteket.

– Hát aztán tud a hangya harcolni, nincs neki puskája, kardja? – kérde Pista. Mire a remete azt felelte, hogy álljanak csak meg egy kissé és nézzék a harcot.

Bizony az kemény volt; szembe csaptak, a csápjaikkal verték egymást. Az volt a hős cselekedet, ha egyik leharaphatta a másik csápját; néha egy-egy gyöngébbnek leharapta az ellensége mind a két csápját, akkor a szegény sebesültet felfogták a társai és futottak vele az ápolókhoz. Egy csapat meg akarta támadni a várat. Erre az utászok rögtön sánckészítéshez fogtak: szóval hősiezen védelmezték az országukat és a végén meg is verték a támadókat, mint a kétfenekű dobot; jaj, mint futottak visszafelé!

És Pista elkezdett gondolkozni, s egyszer csak így szólt a remetéhez:

– Elhatároztam magam.

– Ugyan mire, Pista?

– Hát arra, hogy katona leszek. Nem várom, míg sor alá kerülök, elég erős vagyok, tudom, bevesznek. Azt fogom mondani, hogy a hazámat akarom védeni. Ki tudja, mikor jó az ellenség, ne kapjon készületlenül.

– Helyes a beszéd! – mondta az öreg – és amíg szedték a gombát, epret, szedret, mindig csak arról folyt a beszéd, hogy Pista katona lesz, még pedig bátor, hős katona.

– Hős katona, hős katona! Kopácsolta a harkály és a madarak tovább csicseregtek a dolgot és a nyulacska nagyon meglapult a bokoraljban:

– Jaj, Istenem, csak engem el ne vigyenek katonának!

Eközben jött egy vénasszony (talán bizony éppen az, aki megmosta volt egyszer a Pista lábát, mikor a Bodri ott hagyta a foga nyomát?) és elkezdett óbégatni:

– Jajaj, Istenem, uram! Ott ólálkodik egy gonosz ember az erdőszélben és azt forgatja a fejében, hogy meggyújtja az erdőt. Akkor, ha ég az erdő, a vadak és madarak sülvé fognak kísértelni az égő erdőből. Be finom pecsenyék lesznek azok! Ezt mondogatta, mind csak ezt és nevetett hozzá a gonosz. Jajaj! hol szedem majd én a száraz gallyakat, ha nem lesz erdő?

– De lesz erdő! – kiáltott Pista és elindult az erdőszél felé.

– Eredj te is, Bodri! – intett a remete, és Bodri követte Pistát.

– No, öreganyó, szedj össze egy csomó rózsét gyorsan.

Mikor a rózse egy halomba volt, jajveszékelés verte fel az erdőt: Pista hozta a fülénél fogva a gonosz szándékú embert. Bodri nyomon követte és mikor el akart illanni, bele-bele harapott a sarkába.

– Na, itt a rossz ember! – kiáltotta Pista diadalmasan. A remete azt mondta Pistának:

– Na, belőled jó katona lesz; bátor fiú vagy; – aztán felkiáltott egy fára: Harkály! Hívd össze az erdő madarait és más lakosait, hadd mondjanak ítéletet a gonosz szándékú ember felett.

Tüstént gyűltek a madarak és a sas felszólítására elkezdtek tanácskozni.

A harkály azt ajánlotta, hogy szálljanak a fejére és kopácsolják halálra. Egyik azt mondta, hogy röpiés magásra, s onnan dobják le, a másik be akarta hurcolni a barlangba, hogy ott éhen vesszen és a vénasszony elkezdett sipítani:

– Édes lelkem madár uramék és négylábú nagyságos urak! Legjobb lesz, ha úgy lesz, amint a remete urunk akarja.

– Hogy? Hogy? – hangzott az erdő.

– Rózsét hordatott velem, azt bizonyosan azért tette, hogy máglyát gyújtson és tűzbe dobja azt, aki el akarta égetni az erdőt...

– Tűzre vele, tűzre vele! – kiáltott az erdő népe. Csak a szelíd fülemile mondta: szegény ember! Én meg foglak siratni egy bánatos dalban.

– Jól van – mondta a remete. – Tűzet akart, hát tűzet kapjon! De mielőtt végrehajtanók az ítéletet, nekem is van mondanivalóm.

– Halljuk, halljuk? – kiáltotta mind és a kis nyúl is egy picit előrébb bújott, hogy halljon valamit.

Az öregember folytatta:

– Ott van a halom rózse, ha ezt meggyújtjuk, akkora lángja lesz, mint egy torony és akit beledobunk, pár perc alatt porrá ég.

– Jaj! Teremtőm, szabadíts meg a gonosztól! – sikoltott a rossz szándékú ember és összetette a kezét, s úgy imádkozott a jó Istenhez.

– Úgy van, összeég, mint a szén. Mindnyájan dobunk egy-egy izzó szenet a máglya alá, s mikor lobbot vet, beledobjuk a gonosz embert.

Az erdő lakóinak egy része ujjongott örömeiben, de a jobbszívűek – a kisebb rész – szánalmat érzett;

– Jaj, mint fog az fájni annak a boldogtalannak! Suttogták részvétellel. Pista is elkomolyodott és éppen kérni akart a szerencsétlen ember mellett, de a remete még nem végezte be mondanivalóját és csendet intett.

– Azt mondtam, mindnyájan dobunk a rőzsébe egy-egy szenet; a szén itt van a sziklaaljban, de mielőtt hozzálátnátok a széndobáshoz, magatokba szálljatok és kérdjétek meg a lelkiismeretektől, hogy ti sohase szándékoztatok-e valami rosszat elkövetni? És amelyik úgy találja, hogy sohasem tett, de még csak nem is gondolt rosszat, csak az dobjon szenet a máglya alá, a többi pedig fusson, nehogy a tűz magához vonja és megégesse.

Erre zúgás támadt. A remete odafordult a vénasszonyhoz.

– Na, vénasszony, te vagy a legkorosabb, kezd meg.

De az asszony végig sem hallgatta a remetét, sopánkodva bandukolt kifelé az erdőből:

– Jajaj! Dehogy nem vétettem én! Dehogy nem vagyok hibás! Dehogy dobok szenet!

– Szólt Pistához a remete: – Ott a szén, Pista.

– Tőlem lehet, remete bácsi! No, még csak az kellene, hogy én ítéljek el valakit, mikor telis teli voltam rosszassággal: hiszen tudja, mit cselekedtem a hordóval?

Az öregember mosolygott és intett a madaraknak: ott a szén, jertek! És a madarak mind felröppentek, s olyan zúgás támadt a szárnyak csattogásából, mint egy zivatar. Aztán recsegték az ágak, nyiszorgott a moha: mindenfelé állatok és rovarok menekültek a máglya közeléből. Egy sem érezte magát olyan hibátlannak, hogy izzó szenet dobjon a rőzsébe.

– No, te rossz ember, most megszabadultál, de ha ez sem javított meg, akkor elér a büntetésed. Menj békével és légy becsületes ember!

VI.

Telt, múlt az idő; a kismókusból már mókus apó lett, a nyulacskából pedig nyúl nagyapó. A darázs oszlopos tornáccal körítette a kis kúpos házát. A diri-dongónak már csaknem megteltek a makkból való kádacska mézzel: azokat öreg napjaira gyűjti. A füttyös rigó billenő fészke odatapadt keményen az ághoz, és az ágból immár vaskos fa lett.

A remete bácsinak övig érő fehér szakálla nőtt és megnőtt a híre is: messzi földről jártak hozzá bölcs tanácsért. Az erdő népe pedig úgy megszerette, mintha édesapja lett volna mindnyájuknak; különösen a félénk őzikék vonzódtak hozzá: ránéztek szelíd szemükkel, aztán kísérték mindenfelé, s ha megrémültek valamitől, odabújtak hozzá, mintha csak ezt kérték volna: remete bácsi, takarj el a szakálladdal, félünk!

De egy nap más egyébre is kérték a remetét. A csodaszép erdei virágok pompásan virítottak és az öregember gyönyörködve lépdelt a virágok között. Néha odalegyintett egy-egy illatos kehelybe:

– Hess ki már, méhecske! Ne terheld meg nagyon magad! – És a méhecske sárga aranyos porral felrakodva köszönetet zümmögött és elszállt.

A pilléhez is odaszólt, mert a pille ragyogó szárnyait csillogtatva egy vadrózsa szirmáról szította a harmatot:

– Ittas leszel, hess már!

A pille felröppen, és amint érzi, hogy a feje tiszta, nem szédeleg: megköszöni a jó tanácsot és könnyen röpköd a napfényben.

Egy fészek szélén négy kis fecske áll, szárnyacskájukat emelgetik, de nem mernek felröppenni; a remete odatartja tenyerét:

– No, szálljatok ide, én majd megtanítlak.

Odaszállnak nagy félénken, a remete óvatosan, csendesen kezdi őket himbálni; a meleg, tiszta levegő beárad fiatal tollacskáik közé és érzik, mintha emelné őket: szárnyukat libbengetik. Remete bácsi gyorsabban himbálja, és egyszer csak azt mondja:

– Bízatok magatokba, már tudtok repülni. Csak nagyon ne bízatok, az első röplés rövid legyen. No, szálljatok Isten hírével!

És a négy kis fecske boldogan szállt a legközelebbi szikláig, nagyon lihegtek, de nagyon boldogak voltak: már tudták, hogy van szárnyuk és az övék az a ragyogó kékség, mely az erdő fölé borul.

Egy pók készítette a hálóból való lakását, két fenyőág közé kötötte és éjjel-nappal dolgozott szegény, hogy legyen egy kis hajléka. A remete megállott és nézte, mint ereszti a vékony szálakat szakadatlanul; már fáradt volt a szegény pók, de azért sem pihent. Pár óra alatt bevégezi, ha siet és akkor majd jól fog esni a nyugalom.

Bizony nagy munka ez olyan egy kicsi teremtésnek, gondolta a remete és gyönyörködve nézte tovább, hogyan készül a pókháló. Egyszer csak egy sivító kiáltást hall, mire az erdő madarai megrémülve búnak a lombok közé, a legsűrűbb levelek alá:

– Jön a héja! A ragadozó rossz héja!

A madarak között olyan a héja, mint az állatok között a hiéna: kegyetlen, vérszopó. Ez az utálatos madár megöl mindent, ha gyöngébb nálánál.

Tehát a héja fenn kavargott és mérgesen vijjogott, hogy minden madár elmenekült előle. Éles szemével, amint lenézett, nem látott mást, mint a szegény dolgozó pókot. Jól van, hát felfalja azt és szétszagatja a hálóját: a pókon áll bosszút a madarakért.

A remete ránéz Bodrira és felmutat. A ragadozó madár még egyet vijjog, aztán egyenesen lecsap. Csak jer, gondolja a Bodri és kitátott szájjal várja a héját. Hopp! Utána kap éppen akkor, mikor a szegén fáradt pók elrémülve azt hitte, hogy már vége.

A Bodri kettéharapta a madárhiéna nyakát.

– No, te sem szívod ki több ártatlan madárnak a véré! – mondta a remete.

Azonnal híre terjedt az erdőn a héja vesztének. Nosza hangzott az öröm. A madarak előbújtak a lombok közül és örömükben egy akarattal megkoszorúzták Bodrit. A gyönyörű sok erdei virág elborította a Bodri öreg bundáját és az nagyon, nagyon jól esett a vén kutyának. El is szunnyadt a virágok alatt. Egy kis tücsök odaszállt egy vadszegfűre és elkezdett ciripelni: nyár van, nyár van! Mindég nyár lesz, vigadjunk! És ismét csak ezt ciripelte nagy vígan. A fülemile meg a rigó szép altatódalt énekelt

és az öreg kutya azt álmodta a virágok alatt, hogy fiatal, és úgy tud futni, mint akkor régen, mikor a gazdája még nem volt ilyen jó remete, hanem csak fösvény zsugori. A fiatalságának nagyon örvendett, de a gazdájának nem: mégis csak jobb az az öreg remete, akit minden teremtet lélek szeret és egyszerre csak visszakíváncozott hozzá. Így aztán nem szomorkodott, mikor felébredt, elvesztett fiatalsága miatt; odasimult a gazdájához:

– Így, így, öreg barátom, együtt vénülünk mi meg, már csak nyugodjunk is bele, hogy nem vagyunk többé fiatalok; hiszen nálunk nélkül is van a világon sok, sok fiatal, akikből egyszer olyan vénnek lesznek, mint mi vagyunk most.

És a Bodri megnyugodott. De hát mi lett az őzikékből?

VII.

Bizony az őzikék sora csaknem hogy rossz lett.

A remete, amint megmentette a szegény fáradt pókot, leült egy fatörzsre, amíg Bodri pihent egyet a virágok alatt.

Egyszerre csak valami szállt a vállára. Hát éppen a feje fölött volt egy pintyőke-fészek és a pintyőke a legszebb fészkeket szokta rakni fehér, zöld és barna mohából. Olyan pompásan összeszövi, hogy szebb az minden drága kelménél. Abból a szép fészekből szállt ki a pintyőke, négy testvérkéje még ott maradt.

– No, hát mi a baj, kis madaram?

A pintyőke elkezdett csicseregni, ami azt tette:

– Taníts, taníts minket is röpdülni, mint a kis fecskét.

És éppen mikor tanítani akarná, már ott is van mind az öt a tenyerén, recsegnek az ágak, hajlanak a gallyak és gyors futásban tört elő egy őzike. Nagyon liheg és a tekintete nagyon rémült. Esdő pillantással néz a remetére:

– Segíts, jó remete!

– Segítek, szép őzikém, de hát mi a baj?

Az őzike kétségbeesetten vinnyogott és megindult visszafordítva kedves kis fejét.

– Jól van, követlek. Ti pedig, kis pintyőke madaraim, maradjatok csak itt a szép fészketeken. Mikor visszatérek, majd repülünk.

– Köszönjük, köszönjük! – csicseregtek a kis madarak.

Aztán az őz ment elől, utána a remete, a remete után Bodri. Ahol elhaladtak, mindenütt szívesen akarták látni a remetét. A ravasz kakukk éppen akkor settenkedett egy veresbegynek a fészke körül, hogy bele tegye a tojását. Mikor a kakukk észrevette a remetét, megkínálta a tojásával, még azt is meg akarta jósolni, hány esztendeig él; de a remete sietett, meg se állt. Hanem annyi haszon volt a dologban, hogy addig hazaérkezett a veresbegy és nem engedte a fészkéhez közeledni a ravasz kakukkot.

Az őzike ismét hátra nézett:

– Jer, jer gyorsan, jó remete, mert tüstént késő lesz!

És a sűrűségből egy kis ösvényre szökött. Abban a pillanatban ért oda egy fiúcska, hóna alatt egy-egy parányi őzfiókával.

Látjátok, mennyi esze van az állatnak. Az a szegény, megrémült őzmama ki tudta számítani, hogyha a rengetegben keresztül vág, akkor szembe fog vele jöni az a fiú, aki elrabolta két kis fiókáját.

– Beszélj, beszélj, jó remete! – mondta az őz szelíd szeme. És a remete beszélt:

– Fiú! Mit akarsz azzal a két parányi őzzel? Hát olyan rossz szívű vagy, hogy meg akarod őket fosztani az anyjuktól?

A fiú megállt és tisztességtudón szólt:

– Jó remete bácsi ne gondoljon engem valami rosszindulatú gyerekeknek; nem jó szívvel viszem el az őzikéket, de lásd, szükségem van rájuk.

– Ugyan mi szükséged lehet? Ne tetőzd a pajkosságodat holmi ráfogásokkal is; beszélj igazán.

– Igazán beszélek, jó remete bácsi. Az öreg nagyanyámmal nagyon szeretjük egymást, mindennap galambtojást főz nekem, én pedig száraz gallyat szedek neki az erdőről, a száraz gally között piros virágot is néha. Aztán beszélgettük sok, sok mindenről, s még arról is, hogy be jó volna nagyanyónak egy szemüveg, amivel tudná olvasni a bibliát. Mert „nanó” már csak homályosan lát és nem tudja olvasni a bibliát, pedig azt nagyon szereti. Hej, kis unokám – mondogatja –, ha a jó Isten rendelne nekem egy pár második szemet, be boldog lennék! Ettől kezdve mind csak azon törtem a fejemet, hogy mi módon szerezhetnék annyi pénzt, amivel egy pápaszemet vegyek nanónak. Epret szedtem eladni, de sok, sok gyermek szedett még epret, s így nagyon olcsó volt, három nyárnak is egybe kellene olvadni, míg egy pápaszemre való pénzt össze tudnék gyűjteni. Ezelőtt három nappal a kastélyba vittem egy kancsó epret, a kastélyban van két kis úrfi, a két kis úrfi azt kérdezte tőlem:

– Hol szedted az epret, fiú?

– Az erdőben szedtem.

– Nem láttál az erdőben kicsi őzet? Mi nagyon, nagyon várunk egy pár őzikére: az egyiknek Tamás lenne a neve, a másiké Lili és nagyon, nagyon szeretnők Tamást is, Lilit is. Minden nap édes tejjel s tarka cukorral etetnők, puha párnán hálátnok és aki nekünk egy pár ilyen őzikét hozna, annak egy fényes aranyat adnánk.

– De bizony láttam én egy pár őzikét – mondtam, és nyomban ide futottam a két kicsi őz után. – Amíg jöttem, mind csak arra gondoltam, hogy: na szegény, jó nagyanyám, lesz pápaszemed, olvashatod a bibliát; odaülök melléd és úgy hallgatom a szép történeteket a nagy könyvből. Aztán, amint ide, a két hónom alá fogtam a két őzikét, akkor csak mind azt hajtottam: jó lesz a dolgotok: édes tejet, tarka cukrot kaptok, puha párnán alusztok és nagyon, nagyon fog szeretni a két kis úrfi. Az egyik mondja: kedves kis Tamáskám, és a másik: drága szép kis Lilikém.

Míg a kisfiú beszélt, a remete arca földerült, és azt mondta, hogy így már jól van. Jó szándékból és nem vásottságból vitte el az őzikéket. Beszélt hozzá szelíd hangon:

– Nem vagy rossz fiú, nagyanyádért tetted, amit tettél, de lásd, ezeknek az őzikéknek nagyon búsulna az édesanyjuk, ha elrabolnád és búsulna a két őzike is, mert nincs olyan édes tej és tarka cukor, amiért oda adnák a mamájukat. Aztán a puha párnánál puhább nekik az erdő mohája, ahol szabadon futkoshatnak. Bizony elpusztulnának szegények távol az édesanyjuktól és a kedves erdőjüktől!

A fiú elszomorodott, szeme tele telt könnyel, sajnálta az őzikéket is, de sajnálta, hogy összetört a szemüveg: nem lesz már nanónak második szeme, amivel bibliát olvasson! Azért letette a két kis őzet és azt mondta az édesanyjuknak:

– Nem viszem el tőled, nesze!

És ekkor a remete megsimogatta a fiú arcát:

– Így már szeretem, jó fiú vagy! És hogy a nagyanyád második pár szeme is legyen, nesze, végy ezen pápaszemet.

És amint ezt mondta, kivette a zsebéből azt az aranyat, amellyel le akart pottyanni a semmiségbe.

– No, ládd, milyen fényes. Ugye, sokkal fényesebb, mint lett volna a kis úrfiak aránya?

Aztán még ennél a fényes aragnál is fényesebb volt az a pár könnycsepp, ami akkor gördült végig az öregasszony arcán, mikor unokája csak betoppant hozzá:

– Nanó! Hoztam neked egy második szemet, most már olvashatod a bibliát.

Azért volt olyan ragyogó az öregasszony könnye, mert az örömkönnny ritkább a drága gyöngynél is. Bizony, bizony, ha az őzikék tudnának sírni, azok hullattak volna még csak igazi örömkönnnyeket nagy boldogságukban, hogy nem szakították el őket egymástól.

VIII.

Egy szép nyári napon ismét szétteregettek az erdő tündérei a zöld aranyból való fátylakat és ki is hímezték tűzfényű arany pettyekkel. A remete bemohosodott hordóját is teleszórták ilyen fénylő pontokkal, olyan volt az, mintha egy kis alagút zöld halmán arany virágok nyílnának. És a remete, amint nézte, azt gondolta: ni, már készen is van a sírhalmom. Nemsokára örökre elalszom a hordómban és akkor ez a gömbölyű mohos halom kész sír lesz.

Amint ezeket gondolta, csak elkezdett figyelni. Az erdő beszélt. A harkály különös dolgokat kopácsolt: sok, sok ember jó túl a hegyen! Egy pár szarka csergett:

– Háború volt arra messze, onnan szakadt ide az a sok ember.

A sas komolyan szólt:

– Nem szeretem a dolgot! Az ellenség győzött és most jönnek rabolni, gyűjtogatni.

Rigó, pintyőke jajgatott:

– Akkor majd bántják azt a kertet is, ahova zord télen költözni szoktunk.

Új hírnökök jöttek:

– Már közel van a faluhoz az ellenség; jaj! Hogy ragyog a fegyverük!

A remete végigment az erdőn és a madarak mindenfelé csak a fegyveres emberekről beszéltek, sehogy sem tetszett nekik az a sok puska.

Egyszer csak megszólítja valaki:

– Édes jó remete bácsi, ismer-e engem?

A remete nézi, nézi és gondolkozik: mintha ezt a szép barna szempárt már látta volna...

– Én vagyok az az Ilonka, tudja, remete bácsi, aki egyszer elindult, hogy drága-gyöngyöt szedjen a tengerből. Akkor velem volt a kedves testvérem, Béluska...

Mikor eddig elmondta, a szép barna szeméből csak elkezdett alágördülni a sok könnycsepp. Remete bácsi vigasztalni kezdte és Ilonka megtörülgette a szemét, s elbeszélte, hogy az édesapja és Béla is elmentek a háborúba; de az ellenség győzött és most közeleg a falujuk felé. Egy elszabadult rab szökött az éjjel a faluba és a rab azt mondta: költözzön el minden élő lélek, mert az ellenség fel akarja gyújtani a falut, és minden ember odaég. Erre sírtak-ríttak és ekkor jutott eszébe Ilonkának, hogy ő ide vezeti a falu népét: az aggokat, a gyermekeket és az asszonyokat a jó remete bácsihoz és tanácsot kérnek tőle: merre hajtsák szegény fejüket? Itt vannak mind a patak mentén.

A remete hozzájuk ment, vigasztalta a síró véneket és bízta a kicsi gyermekeket.

– Ne féljetek semmit! Ha ide bejönne is az ellenség, tud a remete bácsi két nagy barlangot, oda vinne titeket és ott nem kapna meg senki. De addig csak jertek az én lakásom köré, ott majd beszélgetünk.

Oda gyűltek mind és már nem búsultak olyan nagyon. A Bodri szívesen fogadta őket: körüljárta és csóválta a farkát. Diri-dongó, darázs, vad méhek fényes zöld levélkékre rakott mézzel kedveskedtek. A madarak csőrében ismét egy-egy tojás fehérlett, csak a kis gyáva nyulak féltek előbújni, amin a mókuska jót nevetett. A mókuska éppen nem félt a vendégektől és hordott annyi mogyorót a gyermekeknek, hogy azok meg sem tudták enni mind. Majd hazaviszik a felét.

De hol van az a „haza”, vajon azóta nem dúlta-e föl az ellenség?

Vajon mit tudnak a madarak? gondolta a remete és kezdett figyelni. Be jó is, hogy megtanulta az erdő nyelvét, most már érti nem csak a madarak szavát, de a mohák és a levelek zizzenését is. Még azt is, hogy a patak fodrocskái mit beszélnek a nagy barna köveknek. Ha! Most is mondanak valamit és a remete odafigyel:

– Túl az erdőn, réten, még a falvakon is túl, messze, messze, pusztát sütögetnek egymásra az emberek és a sok sebesült, mikor kimosta a sebeit, piros lett a vizünk és mi, fodrocskák is veresek voltunk a vértől. Aztán, amint egy falun keresztül folydogáltunk, úgy sírtak, annyi könnyet ejtettek az asszonyok, gyermekek, hogy egészen megáradtunk a sok könnytől. Mind azokat siratta, akiknek vére megfestette a vizünket és mi mind csak azt kérdeztük a réttől, a kövektől, hogy miért sebesíti meg az egyik ember a másikat? A rét, a kövek nem tudtak nekünk erre felelni, most felelj te, öreg erdő, te talán tudod?

De ezt még az öreg erdő sem tudja és nem felelt.

A remete feje fölött a szarka új híreket csergett:

– Az ellenség bement a faluba és szörnyen dühöng, hogy nem talál ott egy élő lelket sem, aki főzzen neki, pedig, amíg jól nem laknak, addig nem gyűjtik fel a falut. Inkább felgyűjtik az erdőt, majd kifut belőle, aki oda bújt.

– Jaj, Istenem, jaj, Istenem! – rémültek a madarak és a vadgalambok olyan zokogást kezdtek, hogy a falu népe azt kérdezte:

– Remete bácsi, miért sírnak a madarak?

Hej! ha tudnátok! – gondolta a remete, ti is éppen így sírnátok. Nem akarta megremíteni őket, de azért dolgot adott mindnek. A gyermekek kérget hántsanak. Az asszonyok, lányok varrják össze öntöző edényeknek és tegyék a patakba, hogy vízzel teljenek. Aztán szólt a madarakhoz:

– Madarak királya, bátor sas! Te vezesd az erdő népét. Ti madarak és mindenféle teremtések, szívjátok tele a begyetekeket vízzel és mikor halljátok, hogy a Bodri vonítani kezd, akkor ugyancsak rohanjatok és oltsátok a tüzet. Darazsak, méhek, diri-dongók, csípjétek az ellenséget, azt, amelyik éppen gyújtja a fáinkat. Gyermekek, asszonyok, rohanjatok a kéreg-edényekkel és védjük minden módon ezt a mi szép erdőnket.

– Védjük, védjük! – kiáltotta az egész gyülekezet.

És megkezdődött a szorgos munka. Ilonkának ragyogott a szép szeme és selyem haját lengette az erdő szellője, amint serényen dolgozott a védelmen. Még a madarak is gyönyörködtek a szorgalmas szép leánykában.

Amint készülődnének, egyszer csak hallszik a Bodri siralmas vonítása: kigyúlt egy fa, kigyúlt két fa, jöjjetek, jöjjetek!

– Nosza, erdő népe, kezdj a védelemhez! Kövessétek az én fehér szakállamat.

És az ősz remete megindult, mellette Ilonka egy telt kéreghártyával és a többi utánna. Felettük suhogtak a madarak szárnyai úgy, mint mikor nagy záporosó és nagy záporosó volt az is, mikor az égő fákra permetezték a vizet.

Szorgosan folyt az oltás, különösen Ilonka olyan bátran fáradozott, hogy a remete bácsi azt mondta:

– Szép kis leányom, te olyan vagy, mint lehetek az egri leányok akkor régen.

De bármily hősiezen is védekeztek az erdő és falu lakói, nem bírtak a tűzzel, ellenséggel és az öreg remete töprengett, hogy most már mitévő legyen? Az embereket elrejtheti a barlangokba, de mi lesz az árnyas szép erdővel és az erdő lakóival?

Egyszerre csak a lombok között itt is, amott is, mindenütt, – csak megcsillan valami: bizony fegyverek acélja az a sok fénylő pontocska.

Fiatal deli vezér mondja: kövessetek! És neki az égő erdőrésznek: ledöntik a fákat, elűzik az ellenséget és mikor megmentették az erdőt, akkor ismer a remete Kis Pistára és Ilonka az édesapjára, meg Bélára.

– Derék ifjú lett belőled, Pista! – mondja a remete.

Ilonka pedig szeretné megkoszorúzni a hős vezért. Aztán az Ilonka apja is gondolt valamit... talán azt, hogy egy ilyen ifjút szeretne vejeének. De nem mondta ki ezt a gondolatát és később mégis csak úgy lett az.

Tábort ütöttek az erdőben és onnan jártak szétnézni, hogy az ellenség vissza ne térjen.

Egy hét múlva az ősz remete így szólt Kis Pistához:

– Pista, hívd ide Ilonkát és az édesapját.

Mikor ott voltak, így szólt:

– Én már nagyon öreg vagyok, rövid időn pihenni térek, meg akarlak áldani.

A fiatal pár hozzá hajolt:

– Együtt áldj meg minket jó remete bácsi, mert mi el nem hagyjuk egymást soha és mi is áldani fogunk téged mindég.

Megáldotta őket és aztán elbúcsúzott:

– Örömmel hagylak itt, mert jóknak jó dolguk lesz az életben. Tudom: meglátogatjátok néha ezt a kedves szép erdőt, ahova nálad nélkül, Pista, sohasem jutottam volna. Aztán, Pista, az én hordóm lesz a sírom is, úgy akarom!

Másnap reggel arra ébredt az erdő, hogy a Bodri rettenetesen vonít: odaröppent minden madár s odafutottak az őzikék is és mikor megtudták, miért vonít a Bodri, elkezdett sírni mind. Különösen a vadgalamb és a fülemile zokogott keservesen.

A jó remete meghalt!

És ment Pista és a falu népe és sírt mindenki. Aztán hordták a gyönyörű erdei virágokat, de annyit, hogy a szegény Bodrit is elborították virággal. Mert a Bodri, amint kisírta magát, odabújt a hordó mögé és ott is maradt örökre. Pista előkereste a hordó fenekét és beszegezte úgy, mint hajdan, úgy, mint egy koporsót szokás.

– Aludj csendesen, jó remete bácsi, a te kedves erdődben! Gyakran eljövünk hozzád és koszorút hozunk a sírodra.

– Mi meg itt maradunk örökre mellette! zengték a madarak, gondolták az őzikék és az erdő azt zúgta, hogy:

Amen!

(ÉNU, 1897; 25-30)